

székesegyházban, ahol Pápai Lajos püspök úr celebrál szentmisét, majd (körülbelül 20 órakor) Rockenbauer Zoltán úr, a nemzeti kulturális örökség minisztere leplezi le a márvány alkotást.

Kelt: Sárospatak, 2000. július 21.

Tisztelt Elnök Asszony!

Küldeményüket megkaptuk, s éppen azért, mert "a magyarországi örmény kisebbségről igen kevés a közvélemény ismerete", örömmel ajánljuk olvasóink figyelmébe.

1991-től - negyven évi szünet után - újra indult a Sárospataki Teológiai Akadémia - így az egyik példányt a testvérintézmény könyvtára kaphatja meg.

I. Apafi Mihály fejedelemre hálás szívvel gondol a Sárospataki Kollégium is, hiszen 1671-ben ő fogadta be Gyulafehérvárra a Báthori Zsófia által elűzött diákokat és a fejedelemasszonnyal együtt több évtizeden keresztül erkölcsi és anyagi támogatásukkal segítették a bujdosókat.

További küldeményeiket érdeklődéssel várjuk.

Köszönettel

Szentimrei Mihályné könyvtárigazgató

*****

Örmény levelek

A nemrégiben alakult magyar-örmények egyesülete egyik budapesti kávéház földszinti helyiségében hangversenyt rendezett. A kivilágított teremben száznál többen lehettek. Inkább asszonyok, akik széken ültek, míg a férfiak és fiatalok állottak.

Az ülő közönséggel szemben nagy értékű keleti szőnyeggel betakart dobogó volt felállítva, s ettől nem messzire egy zongora. A zongorához közel, egy asztal körül több Ázsiából ide menekült örmény ült. A menekültek között átutazók is voltak, köztük két borotvált arcú és hajlott orrú, negyven-ötven év körüli párizsi gyémánt-kereskedő, aztán egy feketeszakállú örmény férfiú feltűnően szép feleségével. A nő ujjai ékköves gyűrűktől fénylettek. Előtte egy gyöngyös táska hevert s azon drágakövekkel telehintett női cigarettaszipka. Ezenkívül ott ült egy kisdedtermetű, őszszakállú, komoly öreg úr is, akiben első pillanatra felismertem a messziről átutazó idegent. Engem leginkább ez az öreg úr érdekelt.

A hangversenyen éppen akkor egy örmény származású magyar leány énekelt Midász királyból, néhol táncléptekkel is élénkítve énekét. Az öreg úr hallgatta ugyan az éneket, de inkább az értékes keleti szőnyeggel borított dobogót nézte a táncoló lábai alatt. Ebből azt következtettem, hogy szőnyegkereskedő.

Csalódtam, mert mint később megtudtam, tanító Erzerumból, honnan elindulva Konstantinápolyon át érkezett Budapestre, hogy az itt véletlenül megismert két gyémántkereskedővel Párizsba utazzék. Azt is megtudtam, hogy Kcsurián Ádonnak hívják. Erzerumban lakik Kilisze Csárszi (Templom utca) 15. szám alatt, hogy özvegy ember s csak egy leánya van otthon, kit keleti szokás szerint virágról elnevezve, Mánuság (Viola) névre kereszteltek. Az öreg tanító még azt is felemlítette, hogy Mánusággal együtt lakik Hripszima is, aki - mint elhunyt feleségének özvegyen maradt nővére - vezeti a háztartást.

Mikor a hangversenynek vége volt s megkezdődött a tánc, a keleti örmény társaság asztalával együtt egy szomszédos szobába vonult, magukhoz rendelt három cigánnyal, hogy a híres magyar zene hangjai mellett mulassanak. Amint az ételeket és italokat felszolgáló pincérek észrevették ezt a társaságot, legtöbbit itt sűrögtek-forogtak, jó borralaló reményében.

Az asztalnál három külön hely volt fenntartva, három olyan örmény származású magyar, nőtlen úr számára, aki franciául vagy örményül is beszél. Ez a három úr nemsokára megjelent a vendégszerető asztalnál s a névjegyeik kölcsönös kicserélése után helyet foglaltak.

A szép nő ragyogó szemeivel egykedvűen nézte az elhelyezkedést, mert előtte, mint keleti nő előtt, szokatlan volt az, hogy három idegen férfi is belevegyüljön a társaságba.

A bemutatkozáskor néma volt, nem mondta meg nevét sem s csak annyiban volt figyelmes, hogy minden előtte bemutatott férfi neve hallatára kivette szájából drágaköves szipkába illesztett finom cigarettáját s azt a terítke mellett levő hamutartóra helyezte.

A kicserélt névjegyekből aztán megállapítható volt, hogy az őszszakállú, kopasz erzerumi tanító neve csakugyan Kcsurián Ándon, az egyik gyémántkereskedőé Onnig H. Ohanesszián, a másiké Márdirosz Harutyun; a szép nő férje Thumán Uszep szőnyegkereskedő, míg a magyarok közül a magyaron kívül örményül és franciául tudó neve Vártig Gergely dohánygyári igazgató, a franciául tudó Ániecchi Kristóf vasúti tisztviselő, az örményül tudóé dr. Vastag Bogdán ügyvéd. A bemutatkozások után nemsokára felszolgálták a vacsorát.

Ekkor a nő szipkáját betette gyöngyös táskájába és elvitte az asztalról a hamutartót. A cigányok pedig a magyar népdalokat játszták s azzal kezdték, hogy "hármat rikkantott már a rigó!"

A társaságnak legjobban a borok ízlettek. A keleti örményeknek feltűnt, hogy milyen ízletes a magyar bor, mire Vártig örményül csak annyit mondott:

Kini, kini, ánus kini. (Bor, bor, zamatos bor). A cigány és a jó borok mellett a társaság vidám hangulatban volt.

Csak a nő nem érezte jól magát, mert szokatlan volt előtte ez a mulatozás. S mikor dr. Vastag megkérdezte tőle, hogy jól mulat-e? azt felelte örményül: Nem; mert ilyenkor mindig eszébe jut a tevé és az iszákos közötti különbségnek az az adomája, hogy a tevé nyolc napig képes dolgozni ivás nélkül, az iszákos pedig nyolc napig képes inni, anélkül, hogy dolgozna.

S mikor úgy éjféle két óra volt, a társaság a fizetési számlák kiegyenlítése után szétoszlott. Másnap reggel Kcsurián tanító, Onnig és Márdirosz gyémántkereskedő, Thumán szőnyegkereskedő és neje együttesen az expresszrel Budapestről Párizsba utazott.

Dr. Gopcsa László

(Részlet az "Örmény levelek" c. könyvből, Budapest, 1928)

*****

Brassói lapok – 11. szám - 2000. Március 17. Erdélyi körutazás
(utánnomás)

Ne a vörös kordoványt sirassuk

Minden Gyergyószentmiklósról szóló régebbi vagy újabb leírás úgy kezdődik, hogy a Gyergyói-medence eme közigazgatási és gazdasági központja, Szentmiklós a legrégebbi települések egyike itt, a Keleti-Kárpátok tövében, a legnagyobb is (egy 1567-es összeírásakor 78 portája volt, a legtöbb egész Csíkszéken), ám hírnevét és gazdagságát az örményeknek köszöneti. Némelyek szerint azt is, hogy egyáltalán város lett belőle. (Azaz hogy Szentmiklós lett a város, és például nem a közeli, ugyancsak nagy és jelentős Ditró.)

Úzött vad

Egy népcsoport úzött vadként átkelt a Kárpátokon (1668-69-ben), miután vagy három esztendő a havasok szűk, erdős völgyeiben bolyongva töltött: elképzelhetjük, mit jelent ez, hisz város lakó emberek voltak "odahaza", Moldvában is. Módosak is voltak: vállalkozó kedvűek és szorgalmasak. Ezért is üldözte őket akkor a török, amely tulajdonképpen nem is ellenük jött be, csak a lengyelek felé átvonultában esett nekik, rabolva, fosztogatva, ha már úgylis az útjába kerültek. A kilátástalan helyzetbe került menekültek átjöttek a Kárpátokon a biztonságosabb Erdélybe. Apafi Mihály még nem volt Erdély fejedelme, amikor egy csoportjukat ebesfalvi birtokára beengedte. Az erdélyi főúr jól számított: busásan megtérült